

IDEKATALOG TIL NATIONALPARKPLAN VADEHAVET

INDSENDT AF

Vadehavets
Formidlerforum

INTRODUKTION

Vadehavets Formidlerforum blev dannet under Nationalpark Vadehavets pilotprojektphase og har siden da arbejdet målrettet for at sikre en fagligt velfunderet natur- og kulturformidling af høj kvalitet i Vadehavsregionen.

Forummet har indtil videre fungeret som et forpligtigende samarbejde mellem offentlige og selvejende institutioner, der formidler Vadehavets natur og kulturhistorie. Med indvielsen af Nationalpark Vadehavet står forummet nu over for at formalisere og udbygge samarbejdet.

Vadehavets Formidlerforum arbejder sammen om at give lokale og turister bedre mulighed for at opleve og blive klogere på Vadehavets natur og historie. Vi medvirker til, at Vadehavet kan opleves hele året, af alle og på en måde der tager hensyn til naturen, historien og lokale interesser.

Tilsammen har vi en stor og bred viden om Vadehavet - også om hvordan vi bedst får fortalt historierne til forskellige aldersgrupper. Vi formidler Vadehavet på ture, på skilte, i udstillinger, på internettet, i foldere, på film, i radioen og utallige andre steder.

INDHOLD

Formidlingsinstitutioner i og omkring Nationalpark Vadehavet	2
Undervisningstilbud i Nationalpark Vadehavet	4
Styrkelse af formidling i Nationalpark Vadehavet	7
Sammenhæng mellem planlægning og formidling	10

Vadehavets
Formidlerforum

NaturKulturVarde

Fiskeri- og Søfartsmuseet
Saltvandsakvariet. Esbjerg

Naturvejlederne
på Fanø

Vadehavscentret

Ribe

Vikingecenter

Hjemsted
Oldtidspark

Naturstyrelsen Ribe
Naturstyrelsen Blåvandshuk

KONTAKTPERSON

Vadehavets Formidlerforum
Okholmvej 5, Vester Vedsted
6760 Ribe

Koordinator Ulrik Geldermann Lützen
M: 26 28 44 66
E: ulrik@vadehav.dk

FORMIDLINGSINSTITUTIONER I OG OMKRING NATIONALPARK VADEHAVET

BESKRIVELSE

I nationalparkens pilotfase blev der peget på, at besøgscentre vil være vigtige udgangspunkter for den besøgendes oplevelser og opnåelse af en 'fornyende visdom'.

Formidling inden for grænserne af Nationalpark Vadehavet varetages i høj grad af erfarne og professionelle formidlingsinstitutioner – både offentlige, selvejende og private og dækker ikke blot over besøgscentre som naturcentre, museer og historiske formidlingscentre, men også naturvejledere 'uden mure'.

De fleste af formidlingsinstitutionerne har adresse tæt på eller i umiddelbar nærhed af Nationalpark Vadehavets grænser, men bidrager med et bredt udbud af aktiviteter i Nationalpark Vadehavet. Samlet set betjener formidlingsinstitutionerne alle tænkelige målgrupper til arrangementer over hele året.

Formidlingsinstitutionerne tilbyder arrangementer der primært er målrettet turister, som for eksempel sælture, Sort Sol, østersture og vandringer langs Atlantvolden, mens aktuelle natur- og kulturvandring for lokale grupper (foreninger, virksomheder, m.m) har et mere lokalt tilsnit og eksempelvis indbefatter fremvisninger af arkæologiske udgravninger og by- og landsbyvandring med fokus på Vadehavets kulturmiljøer. Endelig modtager formidlingsinstitutionerne skoler fra hele landet.

Med dette aktivitetsniveau er det derfor i høj grad formidlingsinstitutionerne der byder gæsterne velkommen til nationalparken, hvilket bør udnyttes. For at sikre et sammenhængende og højt informationsniveau allerede ved nationalparkens indgange, og set i lyset af det allerede eksisterende formidlings samarbejde i Vadehavets Formidlerforum, foreslås det at

Nationalpark Vadehavet medvirker til at styrke de eksisterende formidlingsinstitutioner og understøtte deres samarbejde, ved at opbygge en fælles og synlig nationalparkidentitet, eksempelvis ved at

- » *Tillade brug af nationalparkskiltning ved institutionerne, f.eks. vha. flag*
- » *Indgå frivillige aftaler med formidlingsinstitutionerne om at de stiller udstillings- og informationsplads til rådighed for nationalparken, hvor der formidles alment om Nationalpark Vadehavet og institutionens spidskompetence, samt henvises indbyrdes til hinanden.*
- » *Medvirke til opbygning af en digital indgangsportal for nationalparkens gæster*

Formidlingsinstitutionerne og Vadehavets Formidlerforum er opmærksomme på vigtigheden i at udbygge den kommercielle formidling som er målrettet turismen. Dette arbejde er allerede påbegyndt eksempelvis gennem Vadehavsprojektet (ved Sydvestjysk Udviklings-

forum).

Da formidling og turisme er to sider af samme sag, og der er behov for at samarbejdet mellem turisterhverv, formidlingsinstitutioner og lokale aktører styrkes...

anbefaler Vadehavets Formidlerforum, at de eksisterende formidlingscentre gøres til omdrejningspunktet for dette samarbejde, som skal udmønte sig i konkrete aktiviteter, målrettet mod turismen, eksempelvis i form af pakkeløsninger.

FORMÅL

At sikre at friluftslivets og turismens udvikling sker på et bæredygtigt grundlag og i samarbejde med lokalbefolkningen, turisterhvervet og områdets formidlingsinstitutioner

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 6

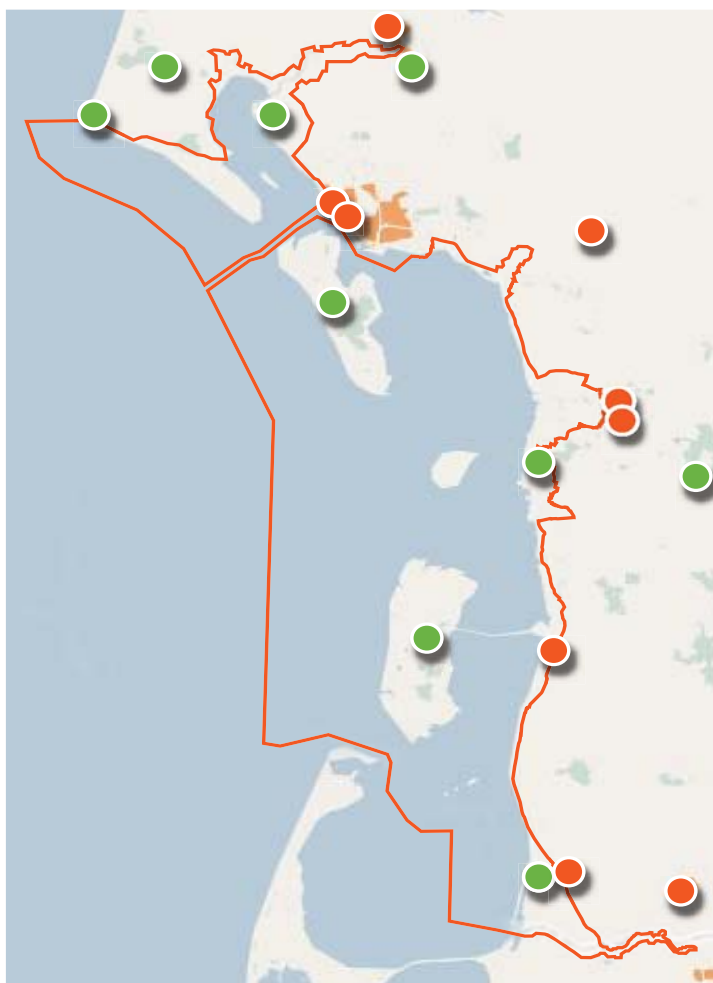
At naturvejledning og formidling styrkes i samarbejde med lokale aktører gennem udbygning og koordinering af aktiviteter, etablering af servicefunktioner og faciliteter

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 8

At udviklingen af nationalparken sker i samspil med omgivelserne

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 10

PLACERING

Udvalg af kultur- (orange) og naturformidlingsinstitutioner (grønne) i og nær Nationalpark Vadehavet.

UNDERVISNINGSTILBUD I NATIONALPARK VADEHAVET

MITVADEHAV. DK

BESKRIVELSE

I afsnittet "Den fremtidige formidling" fremhæves områdets børn og skoleelever som en særlig vigtig målgruppe i den afsluttende rapport fra Pilotprojekt Nationalpark Vadehavet.

Institutionerne i Vadehavets Formidlerforum har gennem en årrække udviklet, afprøvet og implementeret samarbejds- og undervisningsprojektet 'Mit Vadehav' i samarbejde med Pædagogisk Udvikling, Esbjerg kommunale skolevæsen. Projektet er støttet af Friluftsrådet, men har gennem tiderne også opnået tilskud fra anden side til bøger, film og elektronisk undervisningsmateriale.

Mit Vadehav har fokuseret på klassetrinene 4.-5. og 8.-9., men skal i den kommende tre-årige projektperiode udvides til at omfatte de yngste klasser og børnehavebørn. Mit Vadehav udvider derfor samarbejdet til også at omfatte Dagtilbud i Esbjerg Kommune og Friluftsrådets Grønne Spirer.

Mit Vadehav (og især hjemmesiden www.mitvadehav.dk) er kendt i resten af landet samt i den Trilaterale formidlingsverden som et godt eksempel på, hvordan natur- og kulturhistorisk formidling kan spille sammen med undervisningen på skolerne. Projektet henvender sig til såvel lokale skoler som besøgende lejrskoler.

Med Mit Vadehav har områdets formidlere et stærkt kort på hånden, da børn, der har gennemgået et eller flere forløb fra undervisningstilbuddet, er bedre forberedt og mere motiverede, når de møder naturvejlederne og/eller museumsformidlerne.

Hjemmesiden www.mitvadehav.dk er i dag 'Danmarks Nationalparker' officielle undervisningsportal til Nationalpark Vadehavet og indgår derfor i sitet www.nationalparker.naturstyrelsen.dk/Undervisning

Vadehavets Formidlerforum ser frem til at videreudvikle Mit Vadehav og ser gerne at dette succesfulde undervisningstilbud understøttes og implementeres endeligt som Nationalpark Vadehavets officielle undervisningsportal, således at

- » *de mange erfaringer og tiltag fastholdes*
- » *flere klassetrin inkluderes – og på sigt ungdomsuddannelserne*
- » *der fortsat kan udvikles nye formidlingsformer*
- » *samspillet mellem formidlere og Nationalparken styrkes gennem nye og afledte undervisningsprojekter*
- » *at de gode erfaringer og viden kan overføres til andre nationalparker*

FORMÅL

At styrke undervisning gennem etablering af (faciliteter og) undervisningstilbud, herunder tilbud der fremmer natur-, kultur- og miljøbevidstheden hos børn og unge.

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 9

At naturvejledning og formidling styrkes i samarbejde med lokale aktører gennem udbygning og koordinering af aktiviteter.

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 8

PLACERING

Hele Vadehavet

STYRKELSE AF FORMIDLING I NATIONALPARK VADEHAVET

BESKRIVELSE

Allerede i pilotfasen blev det påpeget at opfattelsen og oplevelsen af naturkvaliteterne, landskabet og de kulturelle og historiske værdier i Vadehavsregionen skal bevares og udvikles yderligere. Det blev yderligere foreslået at der dannes en koordinerende formidlingsfunktion, der med respekt for de eksisterende formidlingsinstitutioner, bidrager til at sikre helheden i formidlingen.

Status seks år senere er, at formidlingsinstitutionerne gennem Vadehavets Formidlerforums koordinerende funktion samarbejder om faglige og organisatoriske projekter. Institutionerne er derfor knyttet sammen gennem forpligtigende arbejdsfællesskaber og har dannet netværk ud i regionen, hvorfor Vadehavets Formidlerforum anbefaler at

Nationalpark Vadehavet gennem et partnerskab benytter Vadehavets Formidlerforums eksisterende koordinerende funktion som entreprenør på formidlingsområdet

I pilotprojektets afrapportering identificeres en række forskellige formidlingsaktører i afsnittene om Kulturhistorie, Erhverv (turisme) og Formidling, navnlig a) professionelle formidlere, b) frivillige/ulønnede formidlere, c) rejsearrangører, samt d) turismemedarbejdere og frontpersonale.

Ud over områdets eksisterende offentlige og private formidlere, vil nationalparken utvivlsomt tiltrække både lokale og besøgende aktører (f.eks. bus og rejseoperatører), der på enten privat eller frivillig basis bevæger sig ind på formidlingsområdet for at arrangere Nationalparkture.

Nationalparken bør kunne sikre sig at indholdet og kvaliteten af Nationalparkturene lever op til både bestyrelsens og de besøgendes forventninger. I anbefalingerne fra pilotfasen nævnes, i forskellige sammenhænge, en 'mærkningsordning' eller 'nationalparknøgle' for områdets guider som en mulig model. Det understreges at ordningen skal sikre, at mangfoldigheden ikke tabes. Vadehavets Formidlerforum anbefaler derfor at

Nationalpark Vadehavet benytter en partnerskabsmodel på formidlingsområdet, der med særligt fokus på betjening af turister, styrker formidlingen i nationalparken.

Vadehavets Formidlerforum ser her en fordel i at kæde brugen af nationalparkens logo sammen med krav til indhold og kvalitet af formidlingen. Derfor anbefaler Vadehavets Formidlerforum at

Nationalparken gennem en frivillig partnerskabsordning, styrker og opkvalificerer områdets formidlere gennem afholdelse af workshops og kurser i samarbejde med relevante aktører. Ved deltagelse i kurser og/eller workshops opnås muligheden for at benytte Nationalpark Vadehavets logo i markedsføring og på påklædning.

Aktørerne har forskellige behov for kursusindhold, hvorfor Vadehavets Formidlerforum anbefaler at

Nationalpark Vadehavet tilbyder differentierede og netværksdannende kursustilbud, der afspejler formidlernes behov for at opnå den bedst mulige kvalificering.

Det bør dog anerkendes, at nationalparken skal finde sine egne ben at stå på, hvorfor Vadehavets Formidlerforum foreslår at

Nationalpark Vadehavet i første omgang tilbyder et 'Nationalparkgrundkursus', som senere kan udbygges med mere specialiserede kurser. Grundkurset indeholder forløb om a) værtskab og introduktion til formidlingsteknik, b) generel og grundlæggende viden om Nationalpark Vadehavet, c) sikkerhed (herunder førstehjælp og beredskabsplaner), samt d) tidevandskendkab.

For at sikre en fortsat udvikling på formidlingsområdet, foreslår Vadehavets Formidlerforum at

Nationalpark Vadehavet årligt evaluerer formidlingens udvikling, ved at tilvejebringe en statistik over formidlingspartneres besøgstal, antal af arrangementer, m.v.

FORMÅL

At styrke mulighederne for friluftsliv, samt natur- og kulturhistoriske oplevelser

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 5

At sikre at friluftslivets og turismens udvikling sker på et bæredygtigt grundlag og i samarbejde med lokalbefolkningen, turisterhvervet og områdets formidlingsinstitutioner

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 6)

At naturvejledning og formidling styrkes i samarbejde med lokale aktører gennem udbygning og koordinering af aktiviteter, etablering af servicefunktioner og faciliteter

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 8)

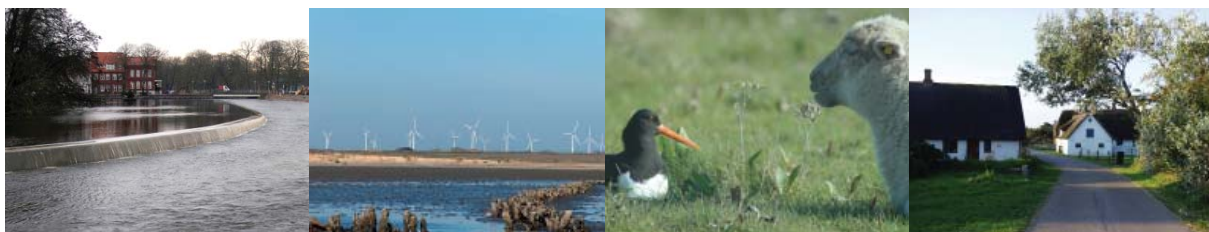
At udviklingen af nationalparken sker i samspil med omgivelserne

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 10)

PLACERING

Nationalpark Vadehavets sekretariat i samarbejde med Vadehavets Formidlerforums koordinerende funktion.

SAMMENHÆNG MELLEM PLANLÆGNING OG FORMIDLING

BESKRIVELSE

Både kommuner, museer og Naturstyrelsen har forvaltningsopgaver, der ligger inden for nationalparkens grænser og som samtidig harmonerer med nationalparkens formål og målsætninger. Samtidig har en række organisationer stærke interesser i friluftsliv samt natur- og kulturbeskyttelse

Nationalparken har derfor en enestående mulighed for at virke som brobygger mellem de forskellige offentlige institutioner, interesseorganisationer og borgere. Vadehavets Formidlerforum ser her en mulighed for at skabe sammenhæng og helhed mellem formidling og planlægning, og foreslår at

Nationalpark Vadehavet medvirker til at danne en platform for dialog mellem formidlere, offentlige planlæggere og borgere, f.eks. gennem afholdelse af åbne tematiserede møder.

Nationalpark Vadehavet arbejder bevidst med en helhedsorienteret formidlingsstrategi og inddrager betragtninger om natur, kultur og friluftsliv i alle dens initiativer. Dette kunne udmøntes i indførelsen af en formidlingsforpligtelse i alle fremtidige projekter og at der budgetteres med dette.

FORMÅL

At synliggøre og bevare kulturmiljøer og kulturhistoriske helheder og enkeltelementer der fortæller om Vadehavet, samt gøre dem tilgængelige.

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 4)

At styrke mulighederne for friluftsliv, samt natur- og kulturhistoriske oplevelser

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 5

At udviklingen af nationalparken sker i samspil med omgivelserne

» Bekendtgørelse for Nationalpark Vadehavet, § 3, stk. 10

PLACERING

Nationalpark Vadehavets sekretariat i samarbejde med Vadehavets Formidlerforums koordinerende funktion og relevante aktører.